

«تشکیل دولت فرا جناحی» برای کشور ضروری است

با پیروزی سید ابراهیم رئیسی در انتخابات ریاست جمهوری چشم‌انداز پیش‌روی کشور در چهار سال آینده تا حدود زیادی مشخص شده است. رئیسی در حالی به ریاست جمهوری رسیده که مشکلات متعددی در جامعه وجود دارد. مهمترین آن مشکلات اقتصادی و معیشتی است.

به گزارش سایت خبری پرسون، این در حالی است که رویکرد دولت رئیسی در زمینه سیاست خارجی در این زمینه نقش تعیین‌کننده‌ای خواهد داشت. از سوی دیگر رابطه دولت ابراهیم رئیسی با اصلاح‌طلبان نیز دارای اهمیت است. اینکه رئیسی به چه میزان از ظرفیت جریان‌های سیاسی استفاده کند و از سوی دیگر اصلاح‌طلبان با چه رویکردی با دولت وی رفتار خواهند کرد، اتفاقاتی است که در گذر زمان خود را نشان خواهد داد. به همین دلیل و برای تحلیل و بررسی این موضوعات با دکتر داریوش قنبری، نماینده سابق مجلس و فعال سیاسی اصلاح‌طلب گفت‌وگویی شده است.

دکتر قنبری معتقد است: «گفتمانی که آقای رئیسی در مناظره‌های انتخاباتی بروز داده‌اند گفتمان اصولگرایی نبوده و تا حدود زیادی ایشان از گفتمان اصولگرایی فاصله گرفته است. همین فاصله‌گیری از جریان اصولگرایی و تلاش برای یک گفتمان جدید یکی از دلایلی بوده که در اقبال مردم نسبت به آقای رئیسی نقش مثبتی داشته است. گفتمانی که آقای رئیسی دارد با گفتمان اصولگرایی که در گذشته در کشور وجود داشته، فاصله زیادی دارد. اینکه آقای رئیسی در آینده به سمت تشکیل یک دولت جناحی حرکت کند یا یک دولت میانه‌رو و معتدل مانند آقای روحانی محل بحث است. با این وجود معتقدم دولتی که آقای رئیسی تشکیل خواهند داد جناحی نخواهند بود و دولتی میانه‌رو و معتدل مانند دولت آقای روحانی خواهد بود».

در ادامه ماحصل این گفت‌وگو را می‌خوانید.

مهمترین چالش‌ها و فرصت‌هایی که پیش‌روی آقای رئیسی به عنوان رئیس‌جمهور آینده کشور است، چیست؟ رئیسی باید با چه رویکردی به دنبال حل مشکلات موجود کشور برود؟

در شرایط کنونی مهمترین چالش کشور مسائل اقتصادی و معیشتی است. در سال‌های گذشته مردم با مشکلات معیشتی متعددی مواجه بوده‌اند. این چالش پیش‌روی دولت آقای رئیسی نیز خواهد بود. یکی از مهمترین مسائلی که باعث پایین آمدن پایگاه اجتماعی دولت آقای روحانی شده، تشدید وضعیت معیشتی مردم بوده است. به همین دلیل دولت آینده باید یک دولت اقتصادمحور باشد و توجه ویژه‌ای به وضعیت معیشتی مردم کند. دولت آینده باید بتواند در زمینه ایجاد اشتغال و کاهش تورم در کشور گام‌های موثری بردارد. در شرایط کنونی شاخص فلاکت در کشور افزایش چشمگیری پیدا کرده است. شاخص فلاکت یکی از شاخص‌هایی است که برای سنجش وضعیت اقتصادی یک جامعه مورد توجه قرار می‌گیرد. شاخص فلاکت ترکیبی از دو شاخص تورم و بیکاری است.

در سال‌های گذشته میزان شاخص فلاکت در ایران افزایش چشمگیری داشته است. یکی از دلایل مهم افزایش شاخص فلاکت در کشور نیز تحریم‌های بین‌المللی علیه ایران است. به همین دلیل نیز یکی از ضرورت‌های دولت آینده ارتباط و تعامل با کشورهای منطقه و جهان خواهد بود. در شرایط کنونی دولت آقای روحانی تلاش می‌کند در ماه‌های پایانی دولت خود موضوع پرونده هسته‌ای ایران را به نتیجه برساند و به همین دلیل نیز مذاکرات خوبی در وین در حال برگزاری است. اگر دولت آقای روحانی بتواند موضوع پرونده هسته‌ای و برجام را حل کند راه را برای دولت آینده هموار خواهد کرد و دولت آینده با مشکلات کمتری در این زمینه مواجه خواهد بود. در چنین شرایطی دولت آقای رئیسی می‌تواند از مواهب توافق ایران و کشورهای غربی برای بهبود وضعیت معیشتی مردم استفاده کند. در شرایط کنونی تورم و بیکاری دو چالش مهم کشور هستند و به همین دلیل دولت آینده باید همه تلاش خود را انجام بدهد که این مشکلات را کنترل کند.

در سال‌های اخیر بیکاری و تورم ضربه بزرگی به خانواده‌ها زده و بسیاری از خانواده‌ها تحت‌تأثیر بیکاری و تورم با چالش‌های جدی مواجه بوده‌اند. امروز خانواده‌هایی وجود ندارند که در آن بیکار وجود نداشته باشد. از سوی دیگر تشدید گرانی‌ها و کاهش ارزش پول ملی، که در نتیجه تحریم‌ها به وجود آمده، شرایط زندگی مردم را سخت‌تر کرده است. به همین دلیل مردم امیدوارند دولت آینده حل مسائل اقتصادی را در اولویت کاری خود قرار دهد. شاید یکی از دلایلی که در انتخابات ریاست جمهوری مردم به آقای رئیسی اقبال نشان داده‌اند همین موضوع بوده و به همین دلیل از ایشان انتظار دارند به وعده‌هایی که به مردم برای حل مشکلات اقتصادی آنها داده، عمل کنند.

آقای رئیسی دارای خاستگاه اصولگرایی هستند. به چه میزان احتمال دارد ایشان یک دولت فرا جناحی تشکیل بدهند؟

خاستگاه آقای رئیسی جریان اصولگرایی است. با این وجود در فضای رقابت‌های ریاست جمهوری عنوان کرده‌اند که خود را متعلق به یک جریان سیاسی نمی‌دانند و به دنبال تشکیل دولت جناحی نیستند. ایشان به عنوان یک گزینه اصولگرا وارد رقابت‌های انتخاباتی نشده‌اند. اگر چه حامیان آقای رئیسی اصولگرا بوده‌اند. با این وجود آقای رئیسی تلاش کردند از جریان اصولگرایی فاصله بگیرند و خود را یک کاندیدای مستقل به مردم معرفی کنند. آقای رئیسی در جریان رقابت‌های انتخاباتی دیدگاه خود را نسبت به جریان اصولگرایی مشخص کرده‌اند. اینکه اظهارات آقای رئیسی در فضای رقابت‌های ریاست جمهوری یک تاکتیک انتخاباتی بوده یا اینکه ایشان در حقیقت به این مسأله باور دارند موضوعی است که گذشت زمان آن را مشخص می‌کند و باید منتظر ماند و مشاهده کرد هنگامی که آقای رئیسی قدرت را در اختیار گرفتند با چه رویکردی با جریان‌های سیاسی رفتار خواهند کرد. بنده معتقدم

دولت آقای رئیسی با توجه به مواضع ایشان صرفاً یک دولت اصولگرا خواهد بود.

گفتمانی که آقای رئیسی در مناظره‌های انتخاباتی بروز داده‌اند گفتمان اصولگرایی نبوده و تا حدود زیادی ایشان از گفتمان اصولگرایی فاصله گرفته‌اند. همین فاصله‌گیری از جریان اصولگرایی و تلاش برای یک گفتمان جدید یکی از دلایلی بوده که در اقبال مردم نسبت به آقای رئیسی نقش مثبتی داشته است. گفتمانی که آقای رئیسی دارد با گفتمان اصولگرایی که در گذشته در کشور وجود داشته، فاصله زیادی دارد. اینکه آقای رئیسی در آینده به سمت تشکیل یک دولت جناحی حرکت کنند یا یک دولت میانه‌رو و معتدل مانند آقای روحانی محل بحث است. با این وجود معتقدم دولتی که آقای رئیسی تشکیل خواهند داد جناحی نخواهند بود و دولتی میانه‌رو و معتدل مانند دولت آقای روحانی خواهد بود.

آیا در این دولت میانه‌رو احتمال استفاده از چهره‌های اصلاح‌طلب نیز وجود دارد یا اینکه از نظر رویکردی و گفتمانی میانه‌رو و معتدل خواهد بود؟

آقای رئیسی خواهان شکل‌دهی یک دولت فراجناحی هستند. با این وجود اینکه ایشان در دولت آینده خود از اصلاح‌طلبان نیز استفاده خواهند کرد یا خیر، سوالی است که نمی‌توان به صورت قاطع درباره آن اظهارنظر کرد. گفتمانی که آقای رئیسی در رقابت‌های انتخاباتی مورد استفاده قرار داده، اصولگرایی نبوده و تا حدود زیادی تلاش کرده‌اند گفتمانی را نمایندگی کنند که متناسب با حل مشکلات کنونی جامعه باشند. آقای رئیسی در سال ۱۴۰۰ تا حدود زیادی مانند آقای روحانی در سال ۹۲ عمل کرده‌اند. آقای رئیسی نیز مانند آقای روحانی تلاش کرده‌اند خود را به یک جریان یا جناح محدود و وابسته نکنند. در سال ۹۲ آقای روحانی، که یک چهره اصولگرا بوده‌اند، اما به پشتوانه حمایت جریان اصلاحات در انتخابات پیروز شده‌اند، تلاش کرده‌اند خود را یک فرد مستقل و فراجناحی معرفی کنند و در عمل نیز در تشکیل کابینه خود فراجناحی بودن خود را نشان داده‌اند. آقای روحانی از عنوان اعتدال استفاده کرده و دولت خود را اعتدالی معرفی کرده‌اند.

این در حالی است که آقای رئیسی دولت خود را اعتدالی معرفی نکرده است. به همین دلیل از هم‌اکنون نمی‌توان عنوان کرد آیا آقای رئیسی از اصلاح‌طلبان نیز در دولت خود استفاده خواهند کرد یا خیر. با این وجود نوع گفتمانی که آقای رئیسی در فضای رقابت‌های انتخابات مورد استفاده قرار داده‌اند تا حدود زیادی مبتنی بر تعامل است. باید مشاهده کنیم این گفتمان تعاملی در عمل به چه صورت پیش خواهد رفت. پاسخ به بسیاری از این سوالات با گذشت زمان و روی کار آمدن دولت آینده مشخص خواهد شد. بنده معتقدم آقای رئیسی امروز با رئیسی ۱۰ سال قبل، که مورد حمایت طیف رادیکال جریان راست بود، متفاوت است و در گفتمان دیگری قرار گرفته است.

گفتمان آقای رئیسی در رقابت‌های انتخاباتی نشان می‌داد ایشان قصد دارند رویکرد دیگری در پیش بگیرند. اظهاراتی که ایشان درباره فضای مجازی کرده‌اند و صحبت‌هایی که درباره آزادی‌های مدنی داشته‌اند نشان می‌دهد ایشان قصد دارند از جریان تندرو فاصله بگیرند. به همین دلیل آقای رئیسی در تشکیل دولت خود و رویکردی که پس از تشکیل دولت در پیش خواهند گرفت، به سمت تفکر اعتدالی شبیه آنچه در دولت آقای روحانی بود، حرکت خواهند کرد. آقای روحانی نیز اصلاح‌طلب نبوده‌اند و خاستگاه اصولگرایی داشته‌اند. با این وجود تلاش کرده‌اند مشی اعتدالی و میانه‌رو درپیش بگیرند.

آیا رویکرد دولت حسن روحانی در زمینه سیاست خارجی در دولت ابراهیم رئیسی نیز ادامه پیدا خواهد کرد؟

بله، من فکر می‌کنم این رویکرد در دولت آینده نیز ادامه پیدا خواهد کرد و بعید می‌دانم رویکرد موجود دستخوش تغییر و دگرگونی شود. در سال‌های گذشته، رویکرد نظام سیاسی بر اصل تعامل سازنده با جهان قرار داشته و به همین دلیل بعید به نظر می‌رسد با تغییر دولت، این استراتژی تغییر کند. به همین دلیل در رویکرد ایران در عرصه سیاست خارجی، اتفاقی نخواهد افتاد که برخلاف رویکرد چند سال گذشته باشد. بنابراین هویت دولت آقای رئیسی از برخی جنبه‌ها به دولت آقای روحانی شباهت خواهد داشت.

رابطه ابراهیم رئیسی با اصلاح‌طلبان به چه صورت خواهد بود و وی چگونه به جریان اصلاحات نگاه می‌کند؟ اصلاح‌طلبان چه رفتاری با دولت رئیسی در چهار سال آینده خواهند داشت؟

در شرایط کنونی آقای رئیسی منتخب همه مردم هستند و باید به این انتخاب مردم احترام گذاشت. در چنین شرایطی جریان‌های سیاسی نیز باید به خواست مردم توجه کنند و این رویکرد در دستور کار جریان اصلاحات نیز قرار خواهد داشت. بدون تردید اگر آقای رئیسی از اصلاح‌طلبان بخواهد به دولت وی کمک کنند اصلاح‌طلبان باید به ایشان پاسخ مثبت بدهند و به دولت ایشان کمک کنند. شرایط امروز کشور به این صورت است که همه کسانی که دلسوز کشورند و می‌توانند گام موثری برای حل مشکلات مردم بردارند باید وارد صحنه شوند و به دولت آقای رئیسی کمک کنند. مشکلات کنونی کشور به صورتی نیست که بدون حضور همه دلسوزان کشور بتوان آنها را حل کرد. به همین دلیل نیز اصلاح‌طلبان به دولت آقای رئیسی کمک خواهند کرد. شرایط دولت نیز به شکلی نیست که از کمک جریان‌های سیاسی و به‌خصوص جریان اصلاحات بی‌نیاز باشد.

آقای رئیسی از همه بهتر به این نکته آگاه است که برای طی کردن مسیر دولت خود در چهار سال آینده نیاز به حمایت همه جریان‌های سیاسی دارد. ایشان دارای خاستگاه اصولگرایی هستند. با این وجود در مشی و گفتمان از جریان اصولگرایی فاصله دارند و از شرایطی برخوردارند که بتوانند یک دولت فراجناحی و معتدل تشکیل بدهند. به شکلی که همه جریان‌های سیاسی از انگیزه کافی برای حمایت از چنین دولتی برخوردار باشند. ترکیب دولت آقای رئیسی به خوبی نشان خواهد داد که رویکرد دولت آینده به چه سمتی خواهد رفت و آیا این دولت جناحی خواهد بود یا فراجناحی. اگر آقای رئیسی تلاش کنند در کابینه خود با میانه‌روی رفتار کنند و از ظرفیت‌های همه جریان‌هایی سیاسی استفاده کنند به همان نسبت میزان حمایت جریان‌های سیاسی نیز از دولت ایشان بیشتر خواهد شد.

در مقابل اگر چنین رویکردی در پیش نگیرند و تلاش کنند یک دولت جناحی شکل بدهند انگیزه جریان‌های سیاسی برای حمایت از ایشان از بین خواهد رفت. دولت آقای روحانی اگر چه برخاسته از پایگاه اجتماعی اصلاح‌طلبان بوده اما بیشتر کارگزاران دولت از بین اصولگرایان بوده‌اند. اگر به ترکیب کابینه آقای روحانی توجه کنیم متوجه می‌شویم که چهره‌های اصلاح‌طلب زیادی در دولت حضور نداشته‌اند و اغلب اعضای دولت اصولگرا بوده‌اند. آقای روحانی تلاش کرده از ظرفیت همه جریان‌های سیاسی در دولت خود استفاده کند و در عمل نیز این اتفاق رخ داده است. از سوی دیگر

آقای روحانی خود را فراجناحی می‌دانسته‌اند؛ اگر چه مورد حمایت اصلاح طلبان قرار داشته‌اند و به دلیل حمایت پایگاه اجتماعی اصلاح طلبان در انتخابات به پیروزی رسیده‌اند.

در شرایط کنونی شعار آقای رئیسی شکل‌دهی یک دولت فراجناحی است. این در حالی است که هم خاستگاه ایشان اصولگرایی است و هم اینکه با حمایت پایگاه اجتماعی اصولگرایان در انتخابات سیزدهم ریاست‌جمهوری به پیروزی رسیده‌اند. باید منتظر ماند و مشاهده کرد که آیا آقای رئیسی نیز به دنبال این هستند که مشی تعاملی دولت آقای روحانی را در آینده در پیش بگیرند و با همه جریان‌های سیاسی تعامل کنند یا خیر. صحبت‌هایی که آقای رئیسی در دوران رقابت‌های انتخاباتی کرده‌اند نشان می‌دهد ایشان قصد دارند از جریان‌های سیاسی کمک بگیرند؛ چراکه شرایط به شکلی نیست که یک دولت جناحی شکل بگیرد. با این وجود باید منتظر ماند و دید در نهایت آقای رئیسی از چه کسانی در کابینه خود استفاده خواهند کرد.

منبع: آرمان ملی